

A TIHANYI APÁTSÁG
ALAPÍTÓLEVELE
MINT NYELVI EMLÉK

ÍRTA
BÁRCZI GÉZA

1951

TARTALOM.

I. BEVEZETÉS

1. Általános megjegyzések	5
2. A szórványemlékek különleges kérdései	5
3. A helynevek	6
4. A személynevek	6
5. Az oklevél rövid ismertetése	7
6. Az oklevél szövege	8

II. A SZÓRVÁNYOK

I. Helynevek

1. <i>tichon</i>	13
2. <i>balatin, bolatin</i>	13
3. <i>pêra</i>	13
4. <i>fuk</i>	14
5. <i>huluoodi</i>	15
6. <i>turku</i>	16
7. <i>zakadat</i>	17
8. <i>aruk</i>	18
9. <i>feg</i>	18
10. <i>urfa</i>	18
11. <i>zitu kut</i>	19
12. <i>kues kut</i>	20
13. <i>kert hel</i>	20
14. <i>koku zarma</i>	21
15. <i>keurif tue</i>	22
16. <i>seku ueieze</i>	23
17. <i>putu ueieze</i>	23
18. <i>knez</i>	24
19. <i>lupa</i>	25
20. <i>gamaf</i>	26
21. <i>ziget zadu</i>	26
22. <i>gi/nav</i>	28
23. <i>fizeg, fizeg, fyzeg</i>	28
24. <i>munorau kereku, monarau kereku</i>	29
25. <i>uluuf megaia</i>	30
26. <i>monarau bukurea</i>	31
27. <i>fizeg azaa</i>	32

28. <i>brokinarea</i>	34
29. <i>kurtuel fa</i>	34
30. <i>hurhu</i>	35
31. <i>mortif</i>	35
32. <i>sar feu</i>	35
33. <i>eri iturea</i>	35
34. <i>ohut cutarea</i>	36
35. <i>holmodi rea</i>	37
36. <i>gnir uuege holmodia rea</i>	37
37. <i>mortif uuafara kuta rea</i>	39
38. <i>nogu azah fehe rea</i>	39
39. <i>castelic, kaztelic</i>	39
40. <i>feheruaru rea menek hodu utu rea</i>	40
41. <i>petre zenaia hel rea</i>	41
42. <i>totudi</i>	41
43. <i>aruk tue</i>	42
44. <i>kangrez</i>	42
45. <i>lean syher</i>	43
46. <i>aruk jee</i>	43
47. <i>luazu holma</i>	43
48. <i>ecli</i>	44
49. <i>fidemfi</i>	45
50. <i>aruk tue</i>	45
51. <i>pêre</i>	46
52. <i>bagat mezee</i>	46
53. <i>afauuagi</i>	47
54. <i>Opoudi</i>	47
55. <i>lopdi</i>	47
56. <i>baluana, baluan</i>	48
57. <i>avi</i>	48
58. <i>eleui humuk</i>	50
59. <i>harmu ferteu</i>	51
60. <i>ruoz licu</i>	52
61. <i>(h)armuhig</i>	53
62. <i>iohtucou</i>	53
63. <i>babu humca</i>	53
64. <i>oluphel(rea)</i>	53
65. <i>cuefti</i>	54
66. <i>culun</i>	54
67. <i>fekete kumuc</i>	55
68. <i>fuegnes humuc</i>	56
69. <i>cuef humuc</i>	56

70. gumufara	56
71. zakadat	57
72. serne holma	57
73. aruk	58
74. sumig	58
75. thelena	58
76. segifti	58

II. Személynevek

77. Zache	60
78. Woitek	60
79. Lutowic	60
80. Ernei	60
81. Fancel	62
82. Nane	63
83. Cupan	63
84. Preca	63
85. Celu	64
86. B(ela)	64

III. A helynévadás

87. Helynévtípusok	65
--------------------	----

IV. A személynévadás

88. Személynévtípusok	67
-----------------------	----

III. HANGTAN

I. A sorvadó magánhangzók

1. A sorvadó magánhangzók rendszere	69
2. Szóbeli helyzetük	69
3. Sorvadók voltak-e?	70
4. Miben állt a sorvadás?	71
5. -i, -j, -ü, -u	73
6. Eredetük	74
7. Időrendi kérdések	74
8. Mássalhangzó torlódás után	75
9. Egytagúság	75
10. A megelőző mássalhangzó	76
11. A jövevényszavakban	79
12. A XI. századi állapot	79
13. A területi kérdés	80

II. A rövid magánhangzók

14. A rövid magánhangzók rendszere	80
15. i	81
16. ü	82
17. u	84
18. j	87

19. ë	88
20. o (~ ä)	91
21. e	93
22. ä (~ ä)	95
23. A hangfejlődési tendenciák	102

III. A hosszú magánhangzók

24. A hosszú magánhangzók rendszere	102
25. i	103
26. ī	103
27. ú	103
28. é	104
28. ē	105
30. á	105
31. A hangfejlődési tendenciák	107

IV. A kettőshangzók

32. A kettőshangzók rendszere	108
33. Az i-s kettőshangzók	108
34. eü	109
35. ou	109
36. áü	109
37. A fejlődés állapota	109

V. A mássalhangzók

38. A mássalhangzók rendszere	110
39. p	111
40. b	111
41. m	111
42. f	112
43. v	112
44. t	113
45. d	113
46. n	113
47. c	113
48. r	114
49. l	114
50. sz	114
51. z	114
52. s	114
53. cs	115
54. ny	115
55. (x)	115
56. j, ĵ	115
57. gy	115
58. ly	116
59. k	116
60. g	116
61. x	116
62. γ	117
63. h	117
64. Fejlődési tendenciák	117

VI. A nyelvjárás kérdése

65. Nyelvjárás jelenségek....	118
-------------------------------	-----

IV. HELYESÍRÁS

1. A betűk és betűkapcsolatok hangértéke	121
2. Az egyes hangok jelölésének táblázata	128
3. Helyesírásunk eredete ...	129

V. SZÓTAN

1. A szófajok

1. A szófajok áttekintése ..	131
2. Átcsapások	131

2. A szótövek

3. Egyalakú változatlan névszótövek	132
4. Többalakú tövek	133
5. Hangzónyújtó tövek	134
6. A tövégi magánhangzó színe	134
7. A formáns hatása	136
8. Illeszkedés	137
9. A tövéghangzó állapota	137
10. Hangzóvesztő tövek	137
11. A öbbalakú változó tövek egyéb típusai	137
12. Névszótövek táblázata ..	138
13. Csonka és teljes tö használata	138
14. Igetövek	138
15. Csonka és teljes igitövek ..	140

2. Szóképzés

16. Általános megjegyzések ..	140
-------------------------------	-----

Denominalis névszó képzés

17. -a, -e	141
18. -ász	144
19. -d	148
20. -gy	149
21. -i	151
22. -k	151
23. -ke	152
24. -ly	152
25. (-ny)	153
26. -ó	154

27. -ód	156
28. -r	156
29. -ró	157
30. -s	157
31. -sa	159
32. -st	160
33. -sz	160
34. -t	162

Deverbális névszó-képzés

35. (-ér)	164
35. -hu?	155
37. (-i)	166
38. -k	166
39. -m	168
40. -ó, -ő	169
41. -t névszóképző	171
42. -t igenévképző	174
43. -vagy	174

Denominalis igeképzés

44. -d	175
--------------	-----

Deverbális igeképzés

45. -s	177
46. (-sz)	178
47. -t mozzanatos képző.....	179
48. -t műveltető képző.....	179
49. -v visszaható képző.....	181

4. Összetétel

50. Általános megjegyzések ..	182
51. Összetétel-típusok	183

VI. MONDATTAN

1. Általános megjegyzések ..	185
2. Jelzős szerkezetek	185
3. Az -a, -e, -ja, -je birt. személyrag	187
4. Az -i birt. személyrag ..	189
5. A határozók	190
6. A lativusrag	191
7. rea	193
8. A lativusrag sorsa	193

SZÓMUTATÓ 195

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE 223